

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets beslutning om det europæiske år for kreativitet og innovation (2009)«

KOM(2008) 159 endelig — 2008/0064 (COD)

(2009/C 27/25)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 7. april 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets beslutning om det europæiske år for kreativitet og innovation (2009).

Den 21. april 2008 henviste Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium det forberedende arbejde til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder.

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på sin 446. plenarforsamling den 9. og 10. juli 2008, mødet den 9. juli 2008, José Isaías Rodríguez García-Caro til hovedordfører og vedtog følgende udtalelse med 108 stemmer for og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner

1.1 EØSU giver sin fulde støtte til alle foranstaltninger, der kan fremme kreativitet og innovation blandt EU's borgere, og bifalder initiativet til at afholde et europæisk år for støtte til og fremme af kreativitet med livslang læring som drivkraft for innovation. EØSU har ved flere lejligheder givet udtryk for, hvor vigtigt det er at fremme innovation for at kunne nå Lissabonstrategiens ⁽¹⁾ mål. EØSU er enig i rammerne for det europæiske år for kreativitet og innovation, men mener alligevel, på grundlag af bemærkningerne i denne udtalelse, at det foreliggende forslag til beslutning ikke er det bedst mulige redskab til at nå det opstillede mål.

1.2 Mens tidligere europæiske år er blevet tilrettelagt i et langt tidsperspektiv, hvor forslag til initiativer blev overvejet op til to år før det pågældende års begyndelse, vil der i dette tilfælde fra Kommissionens godkendelse af forslaget til årets begyndelse kun være 7 måneder til rådighed for Europa-Parlamentet og Rådet til at godkende beslutningen og for medlemsstaterne til at tilrettelægge og koordinere foranstaltningerne. EØSU mener, at denne proces er alt for forhastet og kunne svække afholdelsen af et europæisk år for kreativitet og innovation, som fortjener en forberedelse, der bedre svarer til dets betydning og den vægt, det bør tillægges.

(1) EØSU's udtalelse af 13.12.2006 om »Udnyttelse og styrkelse af EU's potentiale inden for forskning, udvikling og innovation«, ordfører: Gerd Wolf (EUT C 325 af 30.12.2006).
EØSU's udtalelse af 14.12.2005 om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om et rammeprogram for konkurrenceevne og innovation (2007-2013)«, ordfører: Bernhard Welschke, medordfører: Lucia Fusco (EUT C 65 af 17.3.2006).
EØSU's udtalelse af 12.7.2007 om »Investeringer i viden og innovation (Lissabonstrategien)«, ordfører: Gerd Wolf (EUT C 256 af 27.10.2007).

1.3 Forslaget til beslutning er meget vagt på to punkter, som EØSU finder yderst relevante, og som bør afklares og konkretiseres. Det drejer sig om finansieringen af det europæiske år og om bemærkningen om støtte fra eller deltagelse af andre EU-programmer og EU-politikker end programmet for livslang læring.

1.3.1 EØSU anerkender, at Kommissionens forslag ikke kræver afsættelse af specifikke budgetmidler til gennemførelse af det europæiske år, og er enig i, at man skal udnytte budgetmulighederne i programmet for livslang læring, som også har specifikke mål om fremme af innovation, men forslaget indeholder ingen som helst beløbsangivelse. Det nævnes kun, at budgetmidlerne skal komme fra programmet om livslang læring, og at andre programmer, som hverken konkretiseres eller nævnes, skal samfinansiere foranstaltningerne. På baggrund af indholdet i forslaget til beslutning finder EØSU det nødvendigt, at der sættes tal på de udgifter, der forudses i forbindelse med denne foranstaltning. Det vil efter EØSU's mening være hensigtsmæssigt, at der indsættes et budgetoverslag i forslaget.

1.3.2 Når det kommer til den finansieringsstøtte, som andre programmer og politikker kan tilbyde, bliver forslaget endnu mere vagt. Eftersom innovationsfremme indgår i de specifikke mål for andre programmer som f.eks. programmet for iværksætteri og innovation og programmet for støtte til informations- og kommunikationsteknologier, som begge er en del af rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation, kan man ud fra forslagens tekst konkludere, at det er denne type programmer, der skal samfinansiere foranstaltningerne i forbindelse med det europæiske år. EØSU mener, at forslaget konkret bør nævne, hvilke programmer der skal være med til at finansiere det europæiske år, med hvor meget, og hvordan foranstaltningerne skal koordineres mellem de forskellige samfinansierende programmer, som forvaltes af forskellige generaldirektorater i Kommissionen.

1.4 På grundlag af disse argumenter, der er en sammenfatning af de vigtigste bemærkninger i denne udtalelse, foreslår EØSU Kommissionen, at den genovervejer sit forslag til beslutning og overvejer udvalgets bemærkninger. EØSU foreslår desuden, at Europa-Parlamentet og Rådet tager disse bemærkninger med i betragtning og ændrer beslutningens tekst på de punkter, der skaber størst uklarhed.

2. Indledning

2.1 I konklusionerne fra Det Europæiske Råds ekstraordinære møde i Lissabon i marts 2000 fremhævedes behovet for en europæisk referenceramme for definition af de nye grundlæggende kvalifikationer, der skal styrkes gennem livslang læring, og det understregedes, at mennesket er Europas væsentligste aktiv. Derudover blev der peget på nødvendigheden af en tilpasning af de europæiske uddannelsessystemer til videnssamfundets krav og behovet for at forbedre beskæftigelsens niveau og kvalitet.

2.2 De grundlæggende kvalifikationer eller nøglekompetencer for livslang læring blev defineret og nedfældet i Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 18. december 2006 ⁽²⁾. De kan betragtes som en væsentlig faktor for innovation, produktivitet og konkurrenceevne, der er afgørende i et videnbaseret samfund. EØSU udtalte sig om henstillingen på daværende tidspunkt ⁽³⁾.

2.3 I konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Bruxelles den 8.-9. marts 2007 bad Rådet medlemsstaterne og EU's institutioner om at fortsætte bestræbelserne på at skabe bedre rammebetingelser for innovation samt øge investeringen i forskning og udvikling. I afsnittet om styrkelse af innovation, forskning og uddannelse anerkender Rådet således, at medlemsstaterne er fast besluttet på at forbedre rammebetingelserne for innovation, såsom konkurrencedygtige markeder, og på at mobilisere yderligere midler til forsknings-, udviklings- og innovationsaktiviteter. Derfor opfordrer Det Europæiske Råd Kommissionen og medlemsstaterne til at sætte fart i gennemførelsen af den innovationspolitiske strategi og understreger, at uddannelse og erhvervsuddannelse er en forudsætning for et tilfredsstillende samspil mellem videnssamfundets tre elementer (uddannelse-forskning-innovation).

2.4 Afholdelse af et europæisk år for kreativitet og innovation er en god måde at bidrage til debatten om EU's udfordringer på. Året skal gøre befolkningen mere bevidst om, hvilken betydning kreativitet og innovationsevne har for forbedringen af deres egen personlige udvikling og forøgelsen af samfundets velfærd.

⁽²⁾ EUT L 394 af 30.12.2006.

⁽³⁾ EØSU's udtalelse af 18.5.2006 om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets henstilling om nøglekompetencer for livslang læring«, ordfører: Mária Herczog (EUT C 195 af 18.8.2006).

3. Resumé af forslaget

3.1 Forslaget til beslutning udpeger 2009 til europæisk år for kreativitet og innovation. Det overordnede mål er at fremme medlemsstaternes indsats for at stimulere kreativitet gennem livslang læring som drivkraft for innovation og som en nøglefaktor for udvikling af personlige, arbejds- og iværksætterrelaterede og sociale kompetencer og velfærd hos de enkelte samfundsborgere. Dette overordnede mål suppleres med 13 faktorer, som kan medvirke til at fremme kreativitet og innovationsevne.

3.2 For at nå disse mål vil der bl.a. blive arrangeret konferencer og initiativer, der øger bevidstheden om kreativitet og innovationsevne, reklamekampagner med nøglebudskaber, indkredsning og formidling af eksempler på god praksis og udarbejdelse af undersøgelser på nationalt plan og EU-plan.

3.3 Der udpeges nationale koordinatore, som har det organisatoriske ansvar for deltagelse i det europæiske år på nationalt plan, og der sikres koordinering af aktiviteterne på EU-niveau gennem møder, som Kommissionen arrangerer for de nationale koordinatore.

3.4 Endelig fastslås det i forslaget, at finansieringen vil ske gennem programmet for livslang læring uanset den støtte og samfinansiering, som kan opnås via andre programmer vedrørende erhvervsliv, samhørighed, forskning og informationssamfundet.

4. Generelle bemærkninger til forslaget

4.1 EØSU giver sin fulde støtte til alle foranstaltninger, der kan fremme kreativitet og innovation blandt EU's borgere. I sin initiativudtalelse om »Innovation: Indvirkning på industrielle forandringer og EIB's rolle« ⁽⁴⁾ konstaterede EØSU, »at innovation [derfor] i første række bør bygge på et bredt undervisnings- og uddannelsesfundament, i overensstemmelse med kriterierne vedrørende livslang læring«. Der er derfor ingen tvivl om, at EØSU — tro mod sin holdning — vil støtte instrumenter, der kan medvirke til at fremme kreativitet og innovationsevne, men udvalget finder det dog nødvendigt at fremsætte følgende bemærkninger til forslaget i den form, det foreligger.

4.2 EØSU bifalder initiativet til et afholde et europæisk år for støtte til og fremme af kreativitet hos borgerne i EU med livslang læring som drivkraft for innovation. Udvalget har ved flere

⁽⁴⁾ EØSU's udtalelse af 11.7.2007 om »Innovation: Indvirkning på industrielle forandringer og EIB's rolle«, ordfører: János Tóth, medordfører: Enrique Calvet Chambon (EUT C 256 af 27.10.2007).

lejligheder givet udtryk for, hvor vigtigt det er at fremme innovation for at kunne nå Lissabonstrategiens mål. I den forbindelse har Aho-rapporten ⁽⁵⁾ påpeget, at det er nødvendigt at fremme en innovationskultur for at kunne klare de udfordringer med hensyn til samfundsforhold og produktivitet, som EU står over for.

Selvom EØSU er enig i rammerne for det europæiske år for kreativitet og innovation, mener det ikke, at det foreliggende forslag til beslutning er det bedst mulige redskab til at nå det opstillede mål — hverken i sit indhold eller i den måde, hvorpå det er blevet udarbejdet og godkendt.

4.3 Indfaldsvinklen til initiativet er efter EØSU's mening ikke den mest hensigtsmæssige for denne form for tiltag. I punkt 3 i begrundelsen for forslaget til beslutning om høring af berørte parter nævnes det, at der har fundet uformelle drøftelser sted med medlemmerne af Europa-Parlamentet og medlemsstaterne. Det vil sige, at man i forberedelsen af forslaget har brugt en top-down-metode, fra EU-institutionerne til borgerne.

EØSU mener, at en top-down-metode, hvor samfundet, organisationerne og de enkeltpersoner, samfundet består af, ikke har deltaget i planlægningen og forberedelserne til året, har større sandsynlighed for at gå upåagtet hen blandt borgerne, end hvis man havde forsøgt aktivt at inddrage dem, hvis deltagelse på et senere tidspunkt er nødvendig for den endelige succes.

Der skal her henvises til EØSU's bemærkninger i sin udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om gennemførelse, resultater og samlet evaluering af det europæiske handicapår 2003 ⁽⁶⁾. Heri ⁽⁷⁾ bad EØSU EU-institutionerne om at fremme bottom-up-strategier ved forberedelsen af denne type initiativer. Derfor gentager EØSU, at de europæiske år bør forberedes med denne metode.

4.4 Da det europæiske år for kreativitet og innovation skal begynde 1. januar 2009 og i betragtning af fristen for dets godkendelse af Europa-Parlamentet og Rådet ved førstebehandlingen, mener EØSU, at tidsplanen for udarbejdelse og

godkendelse af dette europæiske år er alt for stram. EØSU har ved tidligere lejligheder vedtaget sin udtalelse et år før det europæiske års begyndelse ⁽⁸⁾, hvilket viser Kommissionens planlægningsperspektiv. Et godt eksempel på dette perspektiv ligger lige for: EØSU-plenarforsamlingens godkendelse i maj 2008 af udtalelsen ⁽⁹⁾ om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om det europæiske år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse (2010) ⁽¹⁰⁾«.

Måske ville det være mere hensigtsmæssigt at udsætte dette initiativ og undlade at udpege 2009 til europæisk år end at tvinge en forhatet godkendelse af en afgørelse igennem, som ikke gør det muligt at nå målene på grund af manglende tid til at planlægge aktionerne.

4.5 I punkt 3.2 i begrundelsen for forslaget forventes det europæiske år at have mindst samme virkning som tidligere initiativer som f.eks. det europæiske år for livslang uddannelse og det europæiske år for idrættens pædagogiske dimension. Alligevel indeholder forslaget hverken en artikel eller en omtale af en efterfølgende evaluering af de iværksatte tiltag. Man må derfor konkludere, at en analyse af virkningen vil ske på et empirisk grundlag eller gennem indirekte indikatorer i programmet for livslang læring eller andre programmer, som berøres af dette initiativ.

4.6 EØSU er enig med Kommissionen i, at fleksibiliteten til at opstille prioriteter for et eller flere år i programmet for livslang læring og andre eksisterende programmer giver en så bred finansiel margen, at det ikke er nødvendigt at afsætte specifikke ressourcer til afholdelsen af det europæiske år. Innovationsfremme indgår i de specifikke mål for programmet for livslang læring og også i andre programmer som f.eks. programmet for iværksætter og innovation samt programmet for støtte til informations- og kommunikationsteknologier, som begge er en del af rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation. På denne baggrund mener EØSU, også selvom forslaget ikke direkte nævner det omtalte rammeprogram, at initiativet kan gennemføres på grundlag af eksisterende programmer og budgetmidler som anført i begrundelsens punkt 5.

⁽⁵⁾ EØSU's udtalelse af 8.12.1999 om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om Det Europæiske Sprogår 2001«, ordfører: Bernd Rupp (EFT C 51 af 23.2.2000).

EØSU's udtalelse af 24.4.2002 om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om det europæiske år for idrættens pædagogiske dimension 2004«, ordfører: Christoforos Koryfidis (EUT C 149 af 21.6.2002).

EØSU's udtalelse af 14.12.2005 om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets beslutning om det europæiske år for lige muligheder for alle (2007) — Mod et retfærdigt samfund«, ordfører: Mária Herczog (EUT C 65 af 17.3.2006).

EØSU's udtalelse af 20.4.2006 om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om det europæiske år for interkulturel dialog (2008)«, ordfører: Agnes Cser (EUT C 185 af 8.8.2006).

⁽⁶⁾ EØSU's udtalelse af 29.5.2008 om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse (2010)«, ordfører: Krzysztof Pater, medordførere: Erika Koller, EUT C 224 af 30.8.2008, s. 106.

⁽¹⁰⁾ KOM(2007) 797 endelig.

⁽⁵⁾ »Creating an innovative Europe« EUR 22005 ISBN 92-79-00964-8.

⁽⁶⁾ KOM(2005) 486 endelig.

⁽⁷⁾ EØSU's udtalelse af 14.2.2006 om »Kommissionens meddelelse til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om gennemførelse, resultater og samlet evaluering af det europæiske handicapår 2003«, punkt 1.2, ordfører: Gunta Anča (EUT C 88 af 11.4.2006).

5. Særlige bemærkninger til forslagens artikler

5.1 I forslagens artikel 2 opstilles det som et specifikt mål at sætte fokus på en række faktorer, som kan medvirke til at fremme kreativitet og innovationsevne. Der opstilles 13 faktorer, som hver især omfatter forskellige aspekter, der skal udvikles.

Disse mål og/eller faktorer bør efter EØSU's mening gøres mere konkrete, så de tiltag, der skal iværksættes, kommer til at fokusere på bestemte væsentlige aspekter omkring kreativitet og innovation som grundpillerne i tiltagene. Modtagerne skal være borgerne, især de unge, og det er undervisningsinstitutionerne og netværket af sociale og økonomiske aktører samt iværksættere, der skal være kanalerne for de pågældende tiltag.

5.2 Et europæisk år for kreativitet og innovation bør anvende innovative foranstaltninger for at nå de opstillede mål. Foranstaltningerne i artikel 3 svarer til dem, der anvendes til enhver form for oplysnings-, reklame- og formidlingskampagner. Det ville være meget lærerigt, især over for de unge, hvis der i denne artikel også indførtes en innovativ foranstaltning for at nå forslagens mål. Man kunne f.eks. udskrive en idékonkurrence for at finde frem til et instrument, der kunne sætte et permanent fokus på fremme af kreativitet og innovationsevne i hele Europa. Eller der kunne hvert eller hvert andet år uddeles en europæisk pris, som ville give vores unge borgere lejlighed til at udvikle virkeligt innovative idéer og anvende deres kreative evner på de mest forskellige aktiviteter og områder og belønne dem for det.

5.3 Uanset indholdet af de generelle bemærkninger om samfinansiering af det europæiske år gennem programmerne om livslang læring og rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation mener EØSU, at dette aspekt, som er så vigtigt for årets succes, bør konkretiseres nærmere i forslagens artikel 6.

5.3.1 Forslaget bør som minimum indeholde et budgetoverslag. Det kunne tage form af et beløb, som skulle indgå i regnskabsåret 2009 og de følgende regnskabsår for de programmer, som skal samfinansiere det europæiske år, eller i form af en procentdel for maksimumsomkostninger, der skulle indgå i de regnskabsår, som skønnes mest relevante for de pågældende programmer. Begge disse løsninger ville være fornuftige, for det er efter EØSU's opfattelse ikke rimeligt, at der slet ikke findes nogen konkret angivelse af foranstaltingernes forventede omkostninger.

5.3.2 Forslagets artikel 6 indledes således: »Uanset den støtte, som det europæiske år måtte nyde godt af i forbindelse med programmer og politikker på andre områder, som f.eks. erhvervsliv, samhørighed, forskning og informationssamfundet, (...)«. EØSU mener om formuleringen af denne artikel, at denne sætnings tvetydighed lægger slør over, på hvilken måde andre af Kommissionens generaldirektorater og andre programmer end uddannelses- og kulturprogrammet samt programmet for livslang læring skal deltage og medvirke til samfinansiering. Forslaget bør efter EØSU's mening konkret nævne, hvilke programmer der skal være med til at finansiere det europæiske år, med hvor meget, og hvordan foranstaltningerne skal koordineres mellem de forskellige samfinansierende programmer, som forvaltes af forskellige generaldirektorater i Kommissionen.

5.4 Sidst, men ikke mindst, finder EØSU det nødvendigt, at der i forslagens artikler indsættes en bestemmelse om evaluering af resultaterne og rækkevidden af det europæiske år. Efter afslutningen af det europæiske år er det vigtigt at evaluere de gennemførte foranstaltninger og deres resultater for at tage ved lære heraf i forberedelserne af andre europæiske år og for at få klarhed over, hvor langt indsatsen er nået ud, og hvor vellykket den har været.

Bruxelles, den 9. juli 2008

Dimitris DIMITRIADIS
Formand for
Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg